

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Nc/2/2021
Identifikačné číslo spisu: 5120212119
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5120212119.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ G. U., bývajúcej v Ž., Q. M. XX, 2/ S. F., bývajúceho v Ž., Q. M. XX, obaja právne zastúpení Advokátska kancelária Andrea Havelková, s.r.o., so sídlom v Žiline, D. Dlabača 2748/28, IČO: 36 854 956, proti žalovaným 1/ Z. Y. U., bývajúcemu v Ž., E. X, právne zastúpeného A3 advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Trenčíne, Partizánska 25, IČO: 36 735 311, 2/ J. J. M., bývajúcej v Ž., T. XXXX, 3/ D. J., bývajúcej v Ž., U. X, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou AKSK, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Nám. SNP 15, IČO: 36 859 711, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 7 C 88/2020, o námietke zaujatosti proti sudcom Krajského súdu v Žiline, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Žiline JUDr. Erik Varga, JUDr. Jana Kotrčová a JUDr. Amália Paulerová nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 7 Co 12/2021.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom Krajským súdom v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) pod sp. zn. 7 Co 12/2021 žalobcovia v podanom odvolaní (č. 1. 170a spisu) proti uzneseniu Okresného súdu Žilina z 10. decembra 2020 č. k. 7C/88/2020-152, vzniesli námietku zaujatosti proti sudcom Krajského súdu v Žiline z dôvodu, že v prvej inštancii sa koná na súde, na ktorom súd aj manžel žalovanej 3/, na ktorú skutočnosť považovali za nutné prihliadnuť pri rozhodovaní o možnej zaujatosti aj pri rozhodovaní odvolacieho súdu o odvolaní žalobcov v kontexte odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“). Vzhľadom na uvedené mali za to, že obdobné dôvody narušujúce zdanie nezaujatosti tak môžu jestvovať aj na strane jednotlivých sudcov odvolacieho súdu.

2. Na Krajskom súde v Žiline vec napadla do senátu 7 Co, ktorý mal v súlade s Rozvrhom práce Krajského súdu v Žiline na rok 2020 spor na odvolacom súde (pôvodne) prejednať a rozhodnúť v zložení: Mgr. František Dulačka, predseda senátu - sudca spravodajca, Mgr. Mária Kašíková a JUDr. Jana Kotrčová - členky senátu. Na základe oznámenia predsedu senátu Mgr. Františka Dulačku a členiek senátu Mgr. Márie Kašíkovej a JUDr. Jany Kotrčovej podľa ustanovenia § 50 ods. 1 C. s. p.,

predsedníčka Krajského súdu v Žiline JUDr. Eva Malíková uznesením z 9. februára 2021 č. k. 7C/88/2020-214 rozhodla, že sudcovia Krajského súdu v Žiline Mgr. František Dulačka a Mgr. Mária Kašíková sú vylúčení z prejednávania rozhodovania sporu; sudkyňu JUDr. Janu Kotrčovou z prejednávania rozhodovania sporu v konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 7Co 12/2021 nevyhlúčila.

2.1. V nadväznosti na uvedené boli v zmysle čl. II. bod 2.4 písm. f/ Rozvrhu práce Krajského súdu v Žiline na rok 2021 na žiadosť predsedníčky senátu JUDr. Jany Kotrčovej zo zastupujúceho senátu 10 Co zaradení do senátu 7 Co ako ďalší členovia senátu sudcovia JUDr. Erik Varga a JUDr. Amália Paulerová. Z obsahu ich vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti žalobcami vyplýva, že strany sporu osobne nepoznajú a nemajú žiadny vzťah k prejednávanej veci; JUDr. Erik Varga sa necíti byť vo veci zaujatý, JUDr. Amálii Paulerovej nie sú známe skutočnosti, pre ktoré by mala byť z prejednávania rozhodovania sporu vylúčená. Sudkyňa JUDr. Jana Kotrčová v oznámení o skutočnostiach v zmysle § 50 ods. 1 C. s. p. uviedla, že žalovanú 3/ osobne nepozná, ale ide o manželku jej bývalého kolegu z Okresného súdu Žilina D. J., s ktorým si tyká, občas sa stretávajú, komunikujú o osobných a pracovných veciach a preto by mohli vzniknúť dôvodné pochybnosti o jej nezaujatosti.

3. Podľa § 49 ods. 1 C. s. p. sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

4. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavného zákona č. 460/1992 Zb. z 1. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavy“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „nariadený súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd nadriadený Krajskému súdu v Žiline [§ 54 ods. 2 C. s. p. v spojení s čl. I § 5 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z.] preskúmal vec a posúdil opodstatnenosť námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu v zmysle ustanovenia § 49 ods. 1 C. s. p. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: a/ k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo b/ k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo c/ k zástupcom strán sporu (viď vyššie b/).

6. Explicitne je definované tzv. zákonné vylúčenie sudcu, a to vtedy, ak sudca rozhodoval spor na súde inej inštancie (§ 49 ods. 2 C. s. p.). V prejednávanom spore o takýto prípad nejde.

7. Nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti. Nezávislosť a nestrannosť úzko spolu súvisia, často sa prekrývajú a nie je vždy ľahké ich od seba odlíšiť. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

8. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým stranám konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

9. Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť (§ 49 až § 51 C. s. p.) sa v civilnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie sporu nestranným súdom

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a stranickosti (nadržania určitej procesnej strane).

10. Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavnoprávna úprava práva na spravodlivý proces zakotvená v čl. 46 ústavy zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 ods. 1 ústavy.) Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovávanía a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. rozhodnutia Ústavného súdu slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 73/97, sp. zn. I. ÚS 27/98, sp. zn. II. ÚS 121/03). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu ako tzv. zákonný sudca, ktorý by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

11. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) pri posudzovaní nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru (napr. rozhodnutie vo veci Piersack c. Belgicko). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Vychádza z prezumpcie nestrannosti, pokiaľ nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (napr. rozhodnutie vo veci Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych príznakov. Uplatňuje sa tzv. teória zdania nezaujatosti podľa ktorej platí, že „spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná“. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (napr. rozhodnutie vo veci Delcourt proti Belgicku). Rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní námietky zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany je objektívne oprávnená a relevantná. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych, dostatočne závažných skutočnostiach.

12. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

13. Z uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje.

14. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti namietaných sudcov, je potrebné konštatovať, že sudcovia sa necítia byť zaujatí, pretože podľa ich tvrdenia tu neexistuje žiaden vzťah, pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich zaujatosti. Sudkyňa JUDr. Jana Kotrčová nemá priamy vzťah k žalovanej 3/ a jej bývalý kolegiálny vzťah z pôsobenia na Okresnom súde Žilina so sudcom JUDr. Drahomírom

Mrvom, ktorý je manželom žalovanej 3/, nezakladá dôvodné pochybnosti o jej nezaujatosti. JUDr. Drahomír Mrva nie je stranou v spore a preto ani komunikácia o osobných a pracovných veciach spojená s príležitostným stretávaním sa s bývalým kolegom, nevzbudzuje dôvodné pochybnosti o jej nestrannosti. Členovia senátu JUDr. Amália Paulerová a JUDr. Erik Varga nepoznajú žiadnu zo strán sporu a teda je vylúčený ich akýkoľvek pomer k žalovanej 3/.

15. Pri rozhodovaní, či uvádzané okolnosti v podanej námietke zaujatosti (na súde prvej inštancie súdi aj manžel žalovanej 3/, čo môže narúšať zdanie nezaujatosti aj na strane jednotlivých sudcov odvolacieho súdu) prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti, vychádzal nadriadený súd z vyššie citovanej judikatúry ESĽP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja strany, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať. Z obsahu vznesenej námietky zaujatosti žalobcami (č. l. 170a spisu) ale nevyplyvajú také konkrétne skutočnosti z hľadiska týchto kritérií, ktoré by odôvodňovali pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti odvolacieho senátu JUDr. Jany Kotrčovej ako predsedníčky senátu a členov senátu JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu.

16. Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), senát 4 C najvyššieho súdu nezistil také okolnosti, ktoré by mali alebo mohli byť vnímané ako porušujúce právo na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a negarantujúce rozhodovanie nezávislým a nestranným sudcom. Z týchto dôvodov nezistil naplnenie predpokladov v zmysle ustanovenia § 49 ods. 1 C. s. p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Erika Vargu, JUDr. Jany Kotrčovej a JUDr. Amálie Paulerovej a rozhodol, že ich nevylučuje z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 7 Co 12/2021.

17. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.